

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ПРАВА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ БІЛОРУСІ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

“ВОСЬМІ БЕРДЯЄВСЬКІ ЧИТАННЯ”

1 червня 2020 року

Біла Церква

2020

УДК 167.1

Ярмола О. В., канд. філос. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕОРІЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВІНАХІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ (ТРВЗ) В КОНТЕКСТІ ФІЛОСОФСЬКОГО ОСМИСЛЕННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ І ТЕХНІКИ

Розвиток індустрії знань в ХХ столітті поставив перед дослідниками питання алгоритмізації сфери творчості. Традиційна ця сфера охоплює такі види діяльності, які не мають простих, ясних і однозначно зрозумілих шляхів вирішення завдань. Ці сфери прийнято пов'язувати із специфічними властивостями людського мислення.

З появою ЕОМ у другій половині ХХ століття і першими спробами моделювання поведінки живих організмів (зокрема й людини) виникає напрям досліджень який часто ототожнюється з поняттям «штучний інтелект» (ШІ).

Проте, зрозуміло, не будь яка діяльність живих істот (в тому числі й людини) може бути визначена як сфера «штучного інтелекту». Колись М. Гайдеггер зазначав: «Наука не мислить. Мислить лише філософія». Що він мав на увазі? Як здається він говорив саме про процедуру вибору, про можливість зведення цього вибору до чітко визначених варіантів. Проте й множинний вибір сьогодні є ефективним засобом наукового пізнання: перебір сотень, тисяч, мільйонів варіантів, який раніше був не можливий для конкретного науковця, й тому відкидався як такий, що не може бути реалізований, сьогодні стає ефективним способом проведення наукових пошуків.

Потужні комп'ютерні системи («суперкомп'ютери») реалізують нездійснені колись мрії науковців. «Нейронні» комп'ютерні мережі дозволяють виявити й обробити величезні об'єми інформації. Сьогодні в сфері суспільної безпеки успішно реалізуються проекти по розпізнаванню образів (обличчя людей, номерні знаки автомобілів); в сфері медицини, яка раніше вважалася більше мистецтвом, аніж наукою, штучний інтелект виявляє на ранніх стадіях хвороби, ставить діагнози та пропонує процедури лікування; в економічній сфері – комп'ютер надає поради стосовно біржової та фінансової діяльності та ін.

Відповідно нові технічні можливості дозволяють реалізувати ті шляхи вирішення суспільних потреб, які раніше вважалися неможливими. Цей шлях, безумовно, потрібно вважати екстенсивним. Проте вже у другій половині ХХ століття, разом із народженням перших зразків комп'ютерної техніки, формується напрям досліджень, який започаткував радянський бакинський інженер і дослідник Генріх Саулович Альтшуллер (1926-1998). Він запропонував теорію творчості, яка отримала назву – «Теорія розв'язання винахідницьких задач» (рос. Теория решения изобретательских задач; англ.: Theory of Inventive Problem Solving; нім.: Theorie zur Losung von Aufgaben beim Erfinden).

Ця теорія в своїй основі ґрунтується на запереченні ефективності множинного вибору. Метод проб і помилок, на думку автора цієї теорії – Г. Альтшуллера, не є ефективним, тому, що не є економічним. Ми витрачаємо занадто багато ресурсів на пошук відповіді. Винаходи, які робилися традиційним шляхом, були реальним марнуванням часу, а з точки зору економіки, і коштів.

Теорія розв'язання винахідницьких задач ґрунтується на припущенні, що технічні системи розвиваються за певними законами. Виявивши ці закони ми зможемо ефективно

трансформувати технічні системи в напрямку підвищення їх ефективності, наближаючи їх до «ідеальних систем».

В основі вищезазначеної теорії знаходиться філософська концепція, яка передбачає діалектику розвитку природних і штучних систем. Починаючи розміркування ми виявляємо внутрішнє протиріччя, яке потребує розв'язання. Виявлення та розв'язання протиріччя і є «філософською» методологією цієї теорії творчого мислення.

Таким чином, ми можемо однозначно стверджувати, що Теорія розв'язання винахідницьких задач (ТРВЗ) спирається на певне філософське бачення розвитку технічних систем, яке передбачає визнання внутрішніх протиріч системи як джерела їх трансформації в напрямку досягнення стану «ідеальності». Окрім цього, обов'язковою необхідною контекстуальною компонентою є визнання факту існування певних закономірностей розвитку технічних систем, які можуть бути виявлені й використані винахідниками.

Список літератури

1. Злотин Б. Л., Зусман А. В. Месяц под звездами фантазии: Школа развития творческого воображения / Худож. А. М. Гладышев. – Кишинев: Лумина, 1988. – 271 с.
2. Орлов М.А. Основы классической ТРИЗ. Практическое руководство для изобретательного мышления. – М.: СОЛОН-Пресс, 2005. – 416 с.

у збірці лірики Наталії Павлик «На прощі життя»	39
Велика К. І., Ярмола О.В.	
Білоцерківський період життя і творчості видатного українського письменника і громадського діяча Ю. Я. Будяка (Покоса)	43
Чернецький Є. А.	
Доведення Бердяєвими своїх прав на дворянську гідність у Київському дворянському депутатському зібранні (перша половина ХІХ століття)	45
Мельник Л. М.	
Філософія пандемії	47
Марчук В. В.	
Основна умова формування ціннісних орієнтацій особистості	48
Duzha I. A.	
The American program for the peaceful transition of Venezuela to democracy	50
Ярмола О. В.	
Теорія розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ) в контексті філософського осмислення розвитку науки і техніки	52